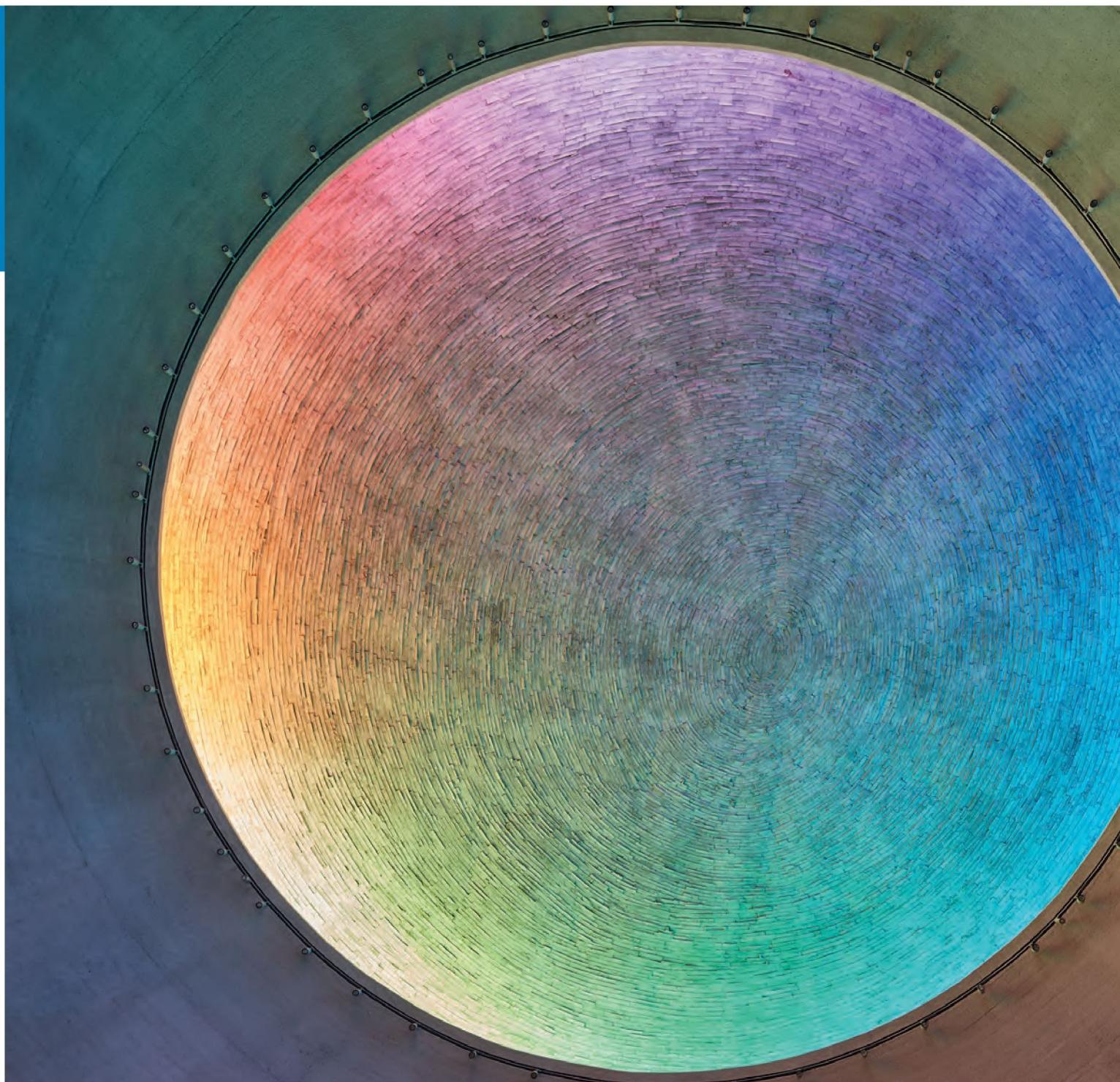

ARCHITEKTURA
Betony pro život

119

BETON

1

BOŽÍ MUKA HOŘENICE COLUMN OF CRUCIFIXION HOŘENICE

Pavel Plánička, Zdeněk Kobza

V letošním roce byla na pastvinách u Hořenic v okrese Chomutov postavena nová Boží muka. V článku je slovy architekta představen jejich návrh a slovy zástupce rodiny Kobzovy, která projekt zafinancovala, i svépomocná výstavba.

New column of crucifixion was built this year on pastures near Hořenice in the Chomutov district. The paper outlines the architect's design and the landowner from the Kobza family, who financed the project, describes the construction process.

KŘÍŽ ZTRACEN
OBSAH VYPRÁZDNĚN

ZŮSTÁVÁ OBRYS

ZATÍM PEVNÝ
TEDY NADĚJE

JAK TO DOPADNE
SE VŠAK UVIDÍ

Boží muka se na našem území stavějí od 14. století. Mají symbolizovat sloup, u něhož byl bičován Ježíš Kristus, ale mnohdy slouží také praktickým účelům, neboť označují zajímavá místa v krajině či hranice pozemků. Tradiční kamenná Boží muka z období gotiky se skládají ze tří částí – patky, dříku a hlavice – a podle slovníkových definic by měl být jejich součástí obraz Ježíše či svatých.

V poslední době však i ona prochází obměnou co do tvarosloví, tak i použitého materiálu. Odhad ke křesťanství bývá nyní často zobrazen v podobě kříže. A o tom, že je beton jako trvanlivý a odolný materiál vhodný pro jejich ztvárnění, svědčí např.

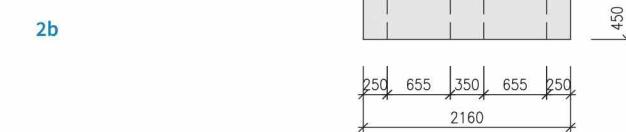
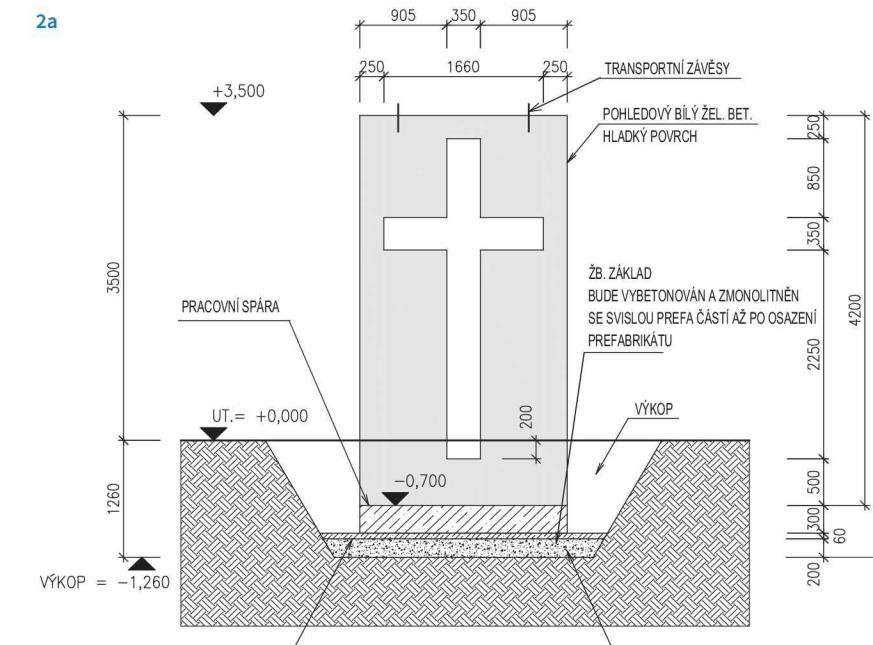
nová včelí Boží muka z bílého UHPC na hradišti Budeč (více v Beton TKS 5/2018, pozn. red.) nebo také Boží muka, která byla v letošním roce postavena na pastvinách u obce Hořenice u Kadaně.

Pavel Plánička o návrhu

S obyvateli hořenického statku spolupracujeme už víc než pět let. První společnou prací byla rekonstrukce podkroví nad částí hospodářského dvora. Na ní pak navázala řada dalších drobnějších úloh a plánů.

Nápad obnovit zničená Boží muka na pastvinách nedaleko statku se objevil zhruba před třemi lety. Z původní stavby zůstal pouze rozvalený, nečitelný

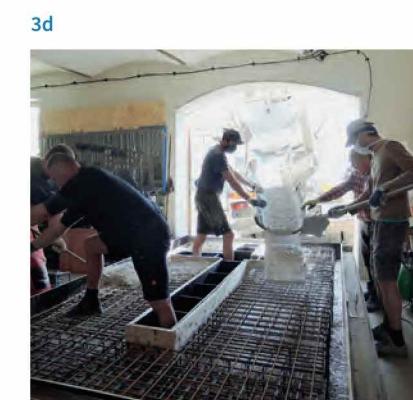
Investor	rodina Kobzů Statek Hořenice za finančního příspěvu obce Rokle a všech zúčastněných, kteří pracovali bez nároku na honorár
Architektonický návrh	Pavel Plánička 3+1 architekti
Zhotovitel	rodina Kobzů Statek Hořenice
Celkový objem betonu	cca 3,5 m ³
Realizace	březen až květen 2020

1 Boží muka na pastvinách u Hořenic s elektrárnou Tušimice v pozadí 2 a) Pohled, b) půdorys
3 a) až e) Výroba na Statku Hořenice 4 Nakládka Božích muk na valník 5 Osazování na připravené základy před zabetonováním

1 Column of crucifixion on the pastures near Hořenice with the Tušimice Power Plant in the background 2 a) View, b) layout 3 a) to e) Construction of the column at the Hořenice Farmhouse

4 Loading of the column onto a low-loader 5 Erection of the completed column onto the prepared foundation slab before it was concreted

6

7

6 Nová Boží muka jsou instalována hned vedle původních, z nichž zůstal pouze rozvalený fragment
7 Místo nabízí chvíli k odpočinku a hovoru s přáteli **8** Statkáři z Hořenic, kteří pomáhali s výstavbou
6 New column was erected near to the old one, of which only a few fragments remained **7** Site offers a place for a little rest and meeting friends **8** Farmers from the Hořenice Farmhouse, who helped with the construction

8

300 mm. Ta byla vybetonována na štěrkopískové lože tloušťky 200 mm přebetonované podkladním betonem tloušťky 60 mm s výztužnou sítí. Železobetonový základ byl vybetonován a zmonolitněn se svíslou prefa konstrukcí až po jejím osazení.

Objekt je navržen z monolitického železobetonu C25/30 - XC4, XF3 - Cl 0,4 - D_{max} 16 - F2 - vodní součinitel max. 0,5 - pohledová třída PB3 (dle TP ČBS 03) s bílým cementem a s výztužením betonářskou ocelí 10 505. Odléval se do deskového bednění z hladkých nenasákových desek, avšak povrch vnitřního, inverzního kříže byl bedněn z prken nehobelovaných.

Zdeněk Kobza o vlastní realizaci

K realizaci svépomoci jsme byli vlastně „prinuceni“. V okolí se totiž nenašel žádny zhotovitel ochotný objekt odlít. Podle projektu jsme tedy nejprve zhotovili kompletní armování. Pak jsme, opět podle projektu, sestavili vnější a spodní část bednění z hladkých nenasákových desek, aby vznikly vnější hladké povrchy betonu, a zpevnili jej z vnější strany ocelovými I profily. Vnitřní bednění, zhotovené z nehobelovaných prken, jsme poté vložili dovnitř bednění vnějšího. Celé bednění jsme na závěr ošetřili odbedňovačem olejem Sika. Do takto připraveného bednění jsme ručně přenesli připravené armování.

Mezitím jsme připravili materiál potřebný k hladké přípravě betonové směsi podle projektu. Jednalo se o 4 t jemného bílého písku, pro který jsme jeli do Kaznejova, 1,5 t bílého cementu v pytlích, 50 kg pigmentu (titánové běloby) a 10 l superplastifikátoru Sika.

Na den betonáže jsme si najali autodomíchávač, který přijel naplněný potřebným množstvím vody a hrubého bílého kameniva. My jsme pak pomocí plošiny na traktoru ručně přidali do autodomíchávače další potřebné materiály. Během míchání jsme v ručním kolečku kontrolovali kvalitu směsi. Hotovou betonovou směs jsme následně pomalu za stálého hutnění ponorným vibrátorem ukládali do bednění. Důraz jsme kladli na dokonalé propojení ukládaných vrstev a na odstranění vzduchových bublin, aby vznikly dokonalé povrchy.

V bednění jsme beton ponechali tři týdny. Odpařovanou vodu jsme doplňovali na povrch betonu mokrou štětkou. Po odstranění bednění a před vlastní instalací na určené místo jsme beton ponechali ještě tři týdny „zrát“.

Přestože si troufám říci, že na našem statku zvládneme téměř cokoli, postup výroby bylo nutné konzultovat s odborníky. Velice nám v tom pomohli zástupci z ateliéru 3+1 architekti a náš dobrý kamarád stavář Ing. Tomáš Prucha, kterým za to velice děkujeme.

Závěr redakce

Stejně jako se říká, že není malých rolí, tak Boží muka Hořenice jsou důkazem toho, že není malých staveb. Pokud se lidé rozhodnou na základě kvalitního návrhu vytvořit svépomocí objekt, který si navíc sami zafinancují a věnují jej krajině a ostatním kolemjdoucím, je to příklad hodný následování. Člověka to naplňuje vědomím, že kříž není ztracen a naděje zůstává.

Fotografie: 1 až 4, 6, 7, 8 – Pavel Plánička,
 5 – archiv Statku Hořenice

Redakce děkuje paní Lee Jozifkové za pomoc při přípravě článku.

Ing. arch. Pavel Plánička
 3+1 architekti, s. r. o.
 planicka@31architekti.cz

Zdeněk Kobza
 Statak Hořenice
 statekhorenice@centrum.cz